

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. Š.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. P. K., advokátom, advokátska kancelária, K., proti žalovaným **1) S., a. s.**, so sídlom v B., **2) Ing. R. Č.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. J. Š., advokátkou, advokátska kancelária K., **o zaplatenie 9 281,85 Sk**, ktorá sa viedla na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 32 Cb 15/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 č. k. 2 Cob 119/2009–179 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 č. k. 2 Cob 120/2009–182, jednomyselne takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 č. k. 2 Cob 119/2009–179 **o d m i e t a .**

Konanie o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 č. k. 2 Cob 120/2009–182 **z a s t a v u j e .**

Žalovaným náhradu trov dovolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

K dovolaniu proti rozsudku odvolacieho súdu:

Súd prvého stupňa rozsudkom z 5. mája 2009 č. k. 32 Cb 15/2006-152 zamietol žalobu a žalobcu zaviazal žalovanému 1) nahradiť 309,54 eur náhrady trov konania. Žalovanému 2) náhradu trov konania nepriznal. V konaní rozhodoval o vzájomnom návrhu žalobcu na zaplatenie 279 625 Sk, ktorý uznesením z 1. júna 2005 č. k. 26 Cb 941/96–172 vylúčil na samostatné konanie z pôvodného konania vedeného na Okresnom súde Košice I

pod sp. zn. 29 Cb 941/96. Návrh zamietol s odôvodnením, že žalobca nepreukázal, že by mu žalovaný 1) spôsobil škodu porušením povinnosti. Žalovaný 1) nevybral neoprávnene z účtu žalobcu peňažné prostriedky, nedostal sa do omeškania s preplatením faktúry žalobcu ani s odoslaním podkladu pre fakturáciu, preto žalobcovi nevzniklo ani právo na vyčíslený poplatok z omeškania. Pokiaľ ide o žalovaného 2), bola mu postúpená pohľadávka žalovaného 1), neprešli však na neho žiadne záväzky.

Krajský súd v Košiciach, rozhodujúc o odvolaní žalobcu, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa vo veci správne zistil skutkový stav, správne rozhodol a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil. V pôvodnom konaní (sp. zn. 26 Cb 941/96), v ktorom S. a. s. žalovala o zaplatenie úveru, terajší žalobca uplatnil vzájomným návrhom svoju pohľadávku titulom poplatku z omeškania vo výške 279 625 Sk podľa § 378 Hospodárskeho zákonníka. Súd prvého stupňa preto nepochybil, keď vzájomný návrh vylúčil na samostatné konanie. V prejednávanej veci neboli splnené podmienky pre vznik práva na poplatok z omeškania, pretože nebol preukázaný neoprávnený výber žalovaného z účtu žalobcu.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol 6. augusta 2010 právoplatnosť.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. V dovolaní uviedol, že na Okresnom súde Košice I prebieha konanie o žalobe Slovenskej sporiteľne o zaplatenie úrokov z poskytnutého úveru. Pohľadávka, ktorá prešla na postupníka Ing. R. Č. predstavuje viac ako 500 000 Sk, a je značne vyššia ako nim uplatnená pohľadávka na započítanie 279 625 Sk. Mala byť preto považovaná len za procesnú obranu a nemala byť vylúčená na samostatné konanie. Poukázal na rozhodnutia Rc 50/1996 a Rc 21/1999, v ktorých bola vyslovená zásada, že ak sa uplatňuje pohľadávka na započítanie, ako procesná obrana proti žalobe, musí byť prejednaná v konaní, v ktorom sa ako obrana uplatňuje a nemôže byť vylúčená na samostatné konanie. Po postúpení pohľadávky už nemohla byť S., a. s. účastníkom konania, pretože postupník R. Č. sa stal veriteľom a nadobudol pohľadávku so všetkými námietkami, ktoré možno voči pohľadávke uplatniť. Napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, preto žiada napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na prejednanie a započítanie vzájomne pohľadávky pôvodnom konaní.

Žalovaný 2) vo vyjadrení navrhol dovolanie odmietnuť. Uviedol, že žalovaný 2) v konaní nie je legitimovaný pretože žiadne záväzky Slovenskej sporiteľne neprevzal.

Žalovaný 1) sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) najskôr to, či sa ním napadá rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom.

Podľa § 238 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozsudku je prípustné:

- proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (ods. 1),
- proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (ods. 2) a prípustné je aj
- proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (ods. 3).

V prejednávanej veci nejde o žiaden z vymenovaných prípadov, preto prípustnosť dovolania z § 238 O. s. p. nemožno vyvodiť.

Proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Žalobca v dovolaní neuvádza žiadne konkrétne ustanovenie procesného predpisu z ktorého vyvodzuje prípustnosť dovolania. Odkazuje na § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. (nesprávne právne posúdenie veci). Je to však dôvod, ktorý zakladá

dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť. Na takýto dôvod mi mohol dovolací súd prihliadnuť len ak by bolo dovolanie prípustné.

Prihliadnuť na procesné chyby uvedené v § 237 musí dovolací súd i keď neboli v dovolaní uplatnené (§ 242 ods. 1 O. s. p.). Podľa obsahu dovolania ako dôvod zakladajúci vždy prípustnosť dovolania, prichádzal dôvod uvedený v § 237 písm. e) O. s. p. (nebol podaný návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný) alebo podľa § 237 písm. f) O. s. p. (účastníkovi bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom). Dovolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dospel k záveru, že v prejednávanej veci nie je naplnený ani jeden z uvedených dovolacích dôvodov.

Je nepochybné, že v prejednávanej veci mohlo konanie začať len na návrh. Rovnaké účinky ako návrh má aj vzájomný návrh uplatnený žalovaným v konaní vedenom proti nemu. Vo vzťahu k vzájomnému návrhu je procesné postavenie účastníkov opačné ako vo vzťahu k pôvodnému predmetu konania. Ak súd vzájomný návrh vylúči podľa § 97 ods. 2 O. s. p. na samostatné konanie, je vzájomný návrh podkladom určujúcim predmet tohto konania a účastníkmi konania je ten, kto vzájomný návrh podal v postavení žalobcu a pôvodný žalobca, proti ktorému vzájomný návrh smeruje, tentoraz už v postavení žalovaného.

Zo spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 26 Cb 941/96 vyplýva, že S., a. s. žalobou z 20. novembra 1996 žiadala terajšieho žalobcu zaviazať na zaplatenie 442 500 Sk. Výška pohľadávky bolo neskôr menená. Uznesením z 1. júna 2005 č. k. 26 Cb 94/96–172 súd rozhodol, že vzájomný návrh žalovaného na zaplatenie 279 625 Sk sa vylučuje na samostatné konanie. V pôvodnej veci súd pokračoval v konaní (v tom čase po zámene účastníkov už s Ing. R. Č. ako žalobcom) a vo veci rozhodol rozsudkom z 11. decembra 2009 tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 32 733,55 eur a nahradiť mu trovy konania. O žalovaným podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 23. novembra 2010 č. k. 4 Cob 51/2010–290 a rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 3. januára 2010. Proti rozsudku podal žalovaný dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. septembra 2011 č. k. 4 Obdo 17/2011–315 odmietol ako neprípustné.

Treba prisvedčiť žalobcovi, že ak žalovaný v konaní vznáša námietku započítania a nežiada, aby mu bolo prisúdené viac ako žiada prisúdiť žalobca, neposudzuje sa takýto procesný prejav ako vzájomný návrh ale len ako procesná obranu. Ak súd v rozpore s uvedenou zásadou posúdi procesnú obranu ako vzájomný návrh a vylúči ho podľa § 97 ods. 2 O. s. p. na samostatné konanie, je to procesná chyba, ktorá podľa okolností prípadu a procesnej situácie môže účastníkovi znemožniť realizáciu jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ak žalovaný s takýmto postupom nesúhlasí musí využiť procesné spôsoby obrany v konaní, v ktorom k vytyčkanej vade konania došlo, teda v konaní v ktorom bolo vydané rozhodnutie o vylúčení vzájomného návrhu. Keďže ide o vedenie konania, proti takémuto rozhodnutiu síce nie je odvolanie prípustné, žalovaný však môže naďalej trvať na tom, aby sa súd jeho započítacou námietkou zaoberal a proti rozsudku, pri vydaní ktorého sa súd započítacou námietkou nezaoberal, podať odvolanie, v ktorom bude namietat' nesprávny postup súdu a tým spôsobené vecne nesprávne rozhodnutie, prípadne aj dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Žalovaný po vylúčení vzájomného návrhu tento postup v pôvodnom konaní nenamietal. Proti rozhodnutiu síce podal odvolanie, avšak niet v ňom ani zmienky o tom, že by považoval postup súdu v tomto smere za nesprávny. Nesprávnosť postupu, spočívajúcu vo vylúčení započítacej námietky na samostatné konanie, žalovaný nenamietal ani v dovolaní.

Dovolací súd však nesúhlasí ani s názorom žalobcu, že jeho započítacia námietka nebola vzájomným návrhom. Prvýkrát sa o vzájomnom návrhu zmieňuje v podaní z 2. novembra 2001 (č. l. 83 spisu o pôvodnom konaní). Podanie je síce jednoznačne označené za vzájomný návrh, nie je však z ešte neho celkom zrejmé, či skutočne žiada zaviazat' žalobcu na plnenie, alebo žiada len započítať svoju vzájomnú pohľadávku. V podaní datovanom 17. novembra 2001 (č. l. 82) namieta premlčanie celej žalobcom uplatňovanej pohľadávky. Na pojednávaní 19. novembra 2001 (č. l. 85 p. v.) mu súd uložil, aby svoj vzájomný návrh spresnil a doplnil v zmysle § 79 ods. 1 O. s. p. Žalovaný tak urobil podaním z 18. decembra 2001, ktoré došlo súdu 27. decembra 2001 (č. l. 89), v ktorom už jednoznačne žiada zaviazat' žalobcu, aby mu zaplatil 250 000 Sk (neskôr aj ďalšie pohľadávky).

Žalobca aj v konaní, ktorým sa pokračovalo o vylúčenom vzájomnom návrhu na pojednávaní 5. mája 2009 výslovne uviedol, že na vylúčenú čiastku 279 625 Sk žiada žalovaných zaviazať spoločne a nerozdielne s tým, že potom to započíta. Napokon, ak by sa uvedená čiastka nemala považovať za predmet vzájomného návrhu, nemal žalobca dôvod proti zamietajúcemu rozsudku súdu prvého stupňa podávať odvolanie.

V prejednávanej veci súd konal a rozhodoval o žalobe (vzájomnom návrhu), bola teda splnená základná podmienka konania. Konal s osobami, ktoré mali byť a boli účastníkmi konania. Bol nim žalobca, ktorý podal vzájomný návrh, žalovaný 1), proti ktorému pôvodne smeroval vzájomný návrh a žalovaný 2) voči ktorému ho žalobca už vo vylúčenom konaní zo súhlasom súdu (uznesenie zo 16. júna 2008 č. k. 32 Cb 15/2006-134) rozšíril. Nebol tak naplnený dôvod podľa § 237 písm. e), ktorý by zakladal prípustnosť dovolania.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f) O. s. p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V konaní o vylúčenom vzájomnom návrhu (vo veci samej) mal žalobca možnosť uplatniť všetky procesné práva, ktoré mu dáva zákon. Mal možnosť zúčastniť sa pojednávaní podávať návrhy a vyjadrovať sa k návrhom druhej procesnej strana a podať proti, pre neho nepriaznivému, rozhodnutiu odvolanie. Dovolací súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné považovať za postup súdu, ktorým bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Nebol preto naplnený ani dôvod podľa § 237 pís. f) O. s. p., ktorý by zakladal prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu.

Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu proti rozsudku ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením 243b ods. 5 O. s. p. odmietol, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Riadiac sa pritom právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Úspešnému žalovanému 1) nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, keďže mu v odvolacom konaní trovy konania nevznikli. Žalovanému 2) náhradu trov dovolacieho konania neuplatňoval.

K dovolaniu vo veci súdneho poplatku:

Okresný súd Košice I uznesením z 24. júla 2019 č. k. 32 Cb 15/2006–163 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť 9 281,85 eur súdneho poplatku za vzájomný návrh. Proti uzneseniu podal odvolanie žalobca a ako dôvod uviedol, že z vzájomný návrh, pokiaľ nepresahuje uplatňovanú pohľadávku sa považuje za procesnú obranu a súdny poplatok sa z neho neplatí. Okrem toho v konaní sp. zn. 28 Cb 251/97 bol oslobodený od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 24. júna 2010 č. k. 2 Cob 120/2009–182 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že jeho úkon urobený v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 941/1996 bol vzájomným návrhom, preto ho súd správne vylúčil na samostatné konanie a správne mu uložil povinnosť zo vzájomného návrhu zaplatiť súdny poplatok.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (je súčasťou dovolania proti rozsudku vo veci samej). Uviedol v ňom, že jeho podanie v pôvodnom konaní bolo len procesnou obranou, ktorá nepodlieha poplatkovej povinnosti.

Po právoplatnosti uznesenia odvolacieho súdu (aj potvrdzujúceho rozsudku vo veci samej) žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Uviedol, že je invalidný dôchodca, má 74 rokov a od poplatkov bol oslobodený aj v základných konaniach sp. zn. 26 Cb 941/1996 a 28 Cb 251/97. Súd prvého stupňa uznesením z 10. marca 2011 č. k. 32 Cb 15/2006–205 žalobcu oslobodil od platenia súdnych poplatkov. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. mája 2011.

Podľa 138 ods. 1 O. s. p. ak nerozhodne súd inak vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť, poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa nevracajú.

Keďže súd nerozhodol inak, oslobodenie priznané uvedeným uznesením sa vzťahuje aj na poplatkovú povinnosť uloženú žalobcovi uznesením súdu prvého stupňa z 24. júla 2019 č. k. 32 Cb 15/2006–163 potvrdeným uznesením odvolacieho súdu, proti ktorému smeruje dovolanie. Priznaním oslobodenia poplatková povinnosť uložená uvedeným uznesením súdu prvého stupňa zanikla a rozhodnutie odvolacieho súdu sa stalo bezpredmetným. Tým bol dosiahnutý cieľ sledovaný dovolaním, zanikol tak predmet dovolacieho konania aj podmienka dovolacieho konania. Dovolací súd preto podľa § 243c v spojení s § 104 ods. 1 O. s. p. dovolacie konanie zastavil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhodnotenia: Lucia Blažíčková